

TISKOVÁ ZPRÁVA

Výsledkem vědeckovýzkumné činnosti Národního památkového ústavu jsou mimo jiné knihy – populárně naučné i odborné

Praha 19. dubna 2016

Z několika desítek publikací, které loni vydal Národní památkový ústav, jsou mnohé výsledkem a oficiálním výstupem vědeckovýzkumné činnosti instituce. Věnují se širokému spektru témat a odrážejí tak širší působnosti NPÚ i multidisciplinaritu oboru památková péče. Přestože mezi výstupy vědeckovýzkumné činnosti patří například software, prototyp, ověřená technologie nebo také konference, workshop či výstava, jsou knihy obecně nejoblíbenější; jen v roce **2015** na ně NPÚ vynaložil přes 7 milionů korun. Fakta, poznatky a znalosti o kulturním dědictví dokážou totiž šířit velmi příjemným způsobem.

Publikací, která tomuto popisu beze zbytku odpovídá, je obrazová kniha **Zámek s vůní benzínu** autorů Miloše Hořejšího a Jiřího Křížka o vývoji motorismu na šlechtických sídlech od konce 19. století do roku 1945. Celkem 23 tematických kapitol (např. automobily panovníků, zámecké garáže, vrchnostenští šoféři, s automobilem na frontě první a druhé světové války) doplňuje 285 unikátních historických fotografií. Knihu, která je výsledkem projektu financovaného z programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (dále jen NAKI) *Každodenní život a kulturní vliv aristokracie v českých zemích a ve střední Evropě*, vydal Národní památkový ústav ve spolupráci s Národním technickým muzeem a nakladatelstvím Mladá fronta.

Další výpravnou obrazovou publikací je katalog **Malované zbraně na státním zámku Konopiště** autorů Stanislava Hrbatého a Petra Czajkowského, který představuje ucelený soubor malovaných zbrojí z fondů zámku včetně předmětů ze sbírky Vojenského historického ústavu v Praze. Soubor italských zbrojí vévodů d'Este a markýzů Obizzi z konopištského zámku se totiž řadí mezi nevýznamnější na světě. K nejzajímavějším patří malované zbroje, pravděpodobně vyřazené žoldnéřské zbroje, které byly někdy po roce 1650 druhotně upraveny pro turnajové divadelní hry. Knihu loni vydal Národní památkový ústav jako výsledek projektu NAKI *Symboly moci či předměty sběratelského zájmu? Zhodnocení a interpretace sbírkových fondů militarií na státních hradech a zámcích ve správě Národního památkového ústavu*.

Třetí loňskou reprezentativní obrazovou publikací NPÚ je **Johannes Georg de Hamilton, malíř zvířat a lidí** autorky Ludmily Ourodové-Hronkové. Malíř, který proslul bravurními olejomalbami s loveckými náměty a dokonale přesnými portréty koní a psů, pracoval od počátku 18. století na jihočeských zámcích Hluboká, Ohrada a Třeboň. Zvířata – mrtvá i živá – maloval co nejpřesněji tak, jak je viděl, ovšem pozornost věnoval i lidem – od šlechtických majitelů přes trubače a náhončí po vodiče psů či sokolníky. Rozsáhlá monografie přináší reprodukce mnoha malířových děl z v tuzemských i zahraničních sbírek včetně 79 obrazů ze zámků ve správě Národního památkového ústavu. Knihu loni vydal Národní památkový ústav jako jeden z výsledků dosud probíhajícího projektu NAKI *Kulturní krajina jako prostor pro společenskou reprezentaci a relaxaci vybraných aristokratických rodů v období od 17. do počátku 20. století*.

Další pozoruhodná publikace nazvaná **Krajinné památkové zóny** (autoři: Karel Kuča a kol.) představuje poprvé všech 24 krajinných památkových zón České republiky z hlediska historického vývoje, dochovaných hodnot, zaniklých prvků a reálnosti jejich obnovy i jevů, které hodnoty území narušují. Texty doprovází 876 fotografií (včetně leteckých), desítky historických map, plánů a vedut i dalších ilustrací. Kniha vznikla spoluprací autorů z Výzkumného ústavu Silva Taroucy pro krajinu a okrasné zahradnictví, Národního památkového ústavu, Mendelovy univerzity a Českého vysokého učení technického na projektu NAKI *Ochrana a péče o historickou kulturní krajinu prostřednictvím institutu krajinných památkových zón*.

Velmi záslužným dílem pro odborníky a instituce české i zahraniční je vydání třísvazkové publikace **Tisky 16. století v zámeckých knihovnách České republiky** autorů Pavla Hájka, Zuzany Hájkové, Petra Maška a kolektivu.

Úvodní studie charakterizuje tiskovou produkci 16. století dochovanou v zámeckých knihovnách památek ve správě NPU a Národního muzea, hlavní část knihy tvoří soupis tisků ze 127 zámeckých knihoven. Výsledné dílo je základním pramenem pro další studium a důležitým srovnávacím materiálem pro odborné zpracování dalších fondů z tohoto období. Na jeho vzniku se podílelo 19 předních odborníků z NPÚ, Národního muzea, Památníku národního písemnictví, Národní knihovny a Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích v rámci stejnojmenného projektu NAKI.

Zcela jiný typ výstupu představuje série pěti metodik **Památky nás baví**, v nichž se autorky Hana Havlůjová, Martina Indrová a kol. věnují potenciálu památek a historického prostředí při vzdělávacích programech využívaných pro různé typy učení a různé cílové skupiny. Metodiky referují formou příkladů dobré praxe o testovaných programech sedmi edukačních center, která v průběhu čtyř let trvání projektu vznikla na různých místech České republiky, a naznačují potenciál budoucí tvorby a aplikace programů na dalších zpřístupněných památkových objektech ve správě NPÚ. Vznikly jako výstup projektu NAKI *Vzdělávací role Národního památkového ústavu: Edukace jako klíčový nástroj zkvalitnění péče o kulturní dědictví České republiky*, byly certifikovány ministerstvem kultury a slibují, že přispějí k efektivní prezentaci památkových hodnot, rozvoji vzdělanosti, kreativity a hodnotové orientace cílových skupin ve prospěch dobrovolné a udržitelné péče o kulturní dědictví.

Národní památkový ústav provádí základní výzkum, aplikovaný výzkum nebo experimentální vývoj v rámci své hlavní činnosti od roku 2009. Do vědeckovýzkumných úkolů se aktivně zapojuje od roku 2010, kdy podal prvních 12 projektů do veřejné soutěže vyhlášené MK ČR v programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI), jenž je spolu s institucionální podporou na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace (DKRVO), rovněž financovanou ministerstvem kultury, dodnes hlavním zdrojem financování vědeckých projektů a úkolů NPÚ. Dalším významným poskytovatelem financí je Grantová agentura ČR. Celkem se v sedmileté historii NPÚ na některém z vědeckovýzkumných úkolů podílelo téměř 2000 zaměstnanců, v roce 2016 jich je 446.

Na stanovení koncepce a rozvoje vědy a výzkumu v NPÚ se od počátku podílí komise generální ředitelky NPÚ pro vědu a výzkum, která shromažďuje a vyhodnocuje potenciál instituce, monitoruje vývoj a podmínky vědeckovýzkumné činnosti a navrhuje priority pro její rozvoj. „Zaměstnanci Národního památkového ústavu, kteří se zapojují do výzkumných úkolů, se věnují širokému spektru vědeckých témat od historie a dějin umění přes archeologii, architekturu či urbanismus po technologie a technické možnosti dokumentace kulturního dědictví. Mohou přitom vycházet ze znalostí a z potřeb terénní péče o památky, včetně těch, které NPÚ sám spravuje. Těžit pak mohou z přístupu k autentickému materiálu a ze zázemí instituce, která disponuje archivy a knihovnami budovanými několik desetiletí. Praktickou výhodou pro komplexitu zpracování témat je celostátní působnost Národního památkového ústavu, díky níž může poznávací proces probíhat na celém území republiky, ale také fungující mezioborová spolupráce, která je v této multidisciplinárně fungující instituci samozřejmostí,“ charakterizuje hlavní rysy vědeckovýzkumné činnosti instituce generální ředitelka NPÚ Nad'a Goryczková. Více o vědeckovýzkumných projektech NPÚ najdete na adrese www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/npu-jako-institute/cinnosti/veda-a-vyzkum, více o vydaných publikacích na www.npu.cz/cs/npu-a-pamatkova-pece/npu-jako-institute/publikace.

Národní památkový ústav je největší příspěvkovou organizací Ministerstva kultury ČR. Současnými zákony, zejména zákonem památkovým, je mu svěřena řada odborných úkolů týkajících se státní památkové péče. Poskytuje např. odborné podklady pro rozhodnutí výkonných orgánů, metodicky působí na sjednocení přístupů při záchraně a rozvíjení hodnot památkového fondu na území ČR, jehož soupis také vede. Aktivně zasahuje do procesu prohlášení jednotlivých předmětů, objektů a území kulturními památkami a zajišťuje v rámci svých možností jejich dokumentaci. Pro výkon odborné složky památkové péče disponuje sítí 14 územních odborných pracovišť se sídlem v každém kraji. Jako vědecká a výzkumná organizace se Národní památkový ústav podílí na mnoha projektech, plní výzkumné úkoly, poskytuje odborné vzdělávání v oblasti památkové péče a ročně vydá na 50 publikací. Vedle toho spravuje více než sto nemovitých památek v majetku státu – hrady a zámky (od Karlštejna přes Hlubokou, Jindřichův Hradec až po Lednicko-valtický areál), klášterní areály (Plasy, Kladruby u Stříbra, Zlatá Koruna a další), památky lidové architektury (Hamousův statek ve Zbečně, skanzeny v Zubrnících, Příkazích či na Veselém Kopci) i průmyslové památky (Důl Michal v Ostravě), z nichž většina je přístupná veřejnosti.

Kontakt:

Mgr. et Mgr. Jana Tichá, tisková mluvčí NPÚ, tel. +420 257 010 206, +420 724 511 225, ticha.jana@npu.cz